

ภัทริยา นวลใย / ดุสิตา ไชยธาดา / ณัฐชนน ภักธิกุล
ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้
กันยายน 2568

ผลกระทบจากนโยบายภาษีของสหรัฐฯ

ต่ออุตสาหกรรมอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยงของไทย

Executive summary

อุตสาหกรรมอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยงของไทยพึ่งพาการส่งออกและมีตลาดสหรัฐฯ เป็นตลาดหลัก ซึ่งนโยบายภาษีของสหรัฐฯ คาดว่าจะส่งผลให้การส่งออกปี 68 ลดลงเล็กน้อยจากปีก่อนโดยเฉพาะอาหารทะเล แม้ในระยะสั้น จะมีการเร่งส่งออกไปยังตลาดสหรัฐฯ แต่มีแนวโน้มชะลอตัวตั้งแต่ครั้งหลังของปี 68 ทั้งนี้ ธุรกิจส่วนใหญ่ยังไม่ลดการจ้างงาน แต่มีการปรับลด OT ส่งผลต่อรายได้แรงงาน ในระยะยาว ภาระภาษีจะลดทอนความสามารถในการแข่งขันในตลาดสหรัฐฯ แต่มีบางกลุ่มที่ยังคงแข่งขันได้ โดยเฉพาะอาหารทะเลแปรรูปและอาหารสัตว์เลี้ยง เนื่องจากมีจุดเด่นด้านคุณภาพมากกว่าคู่แข่ง ทั้งนี้ ธุรกิจโดยรวมต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในตลาดอื่น อาทิ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และตะวันออกกลาง เพื่อเป็นการรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว ผู้ประกอบการหลายรายได้วางแผนปรับตัวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งการลดต้นทุน พัฒนาสินค้า ขยายตลาด ขณะเดียวกันยังคงต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อช่วยรักษาความสามารถแข่งขันของอุตสาหกรรมอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยงของไทยในตลาดโลก

ความสำคัญของอุตสาหกรรมอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยงต่อเศรษฐกิจไทย

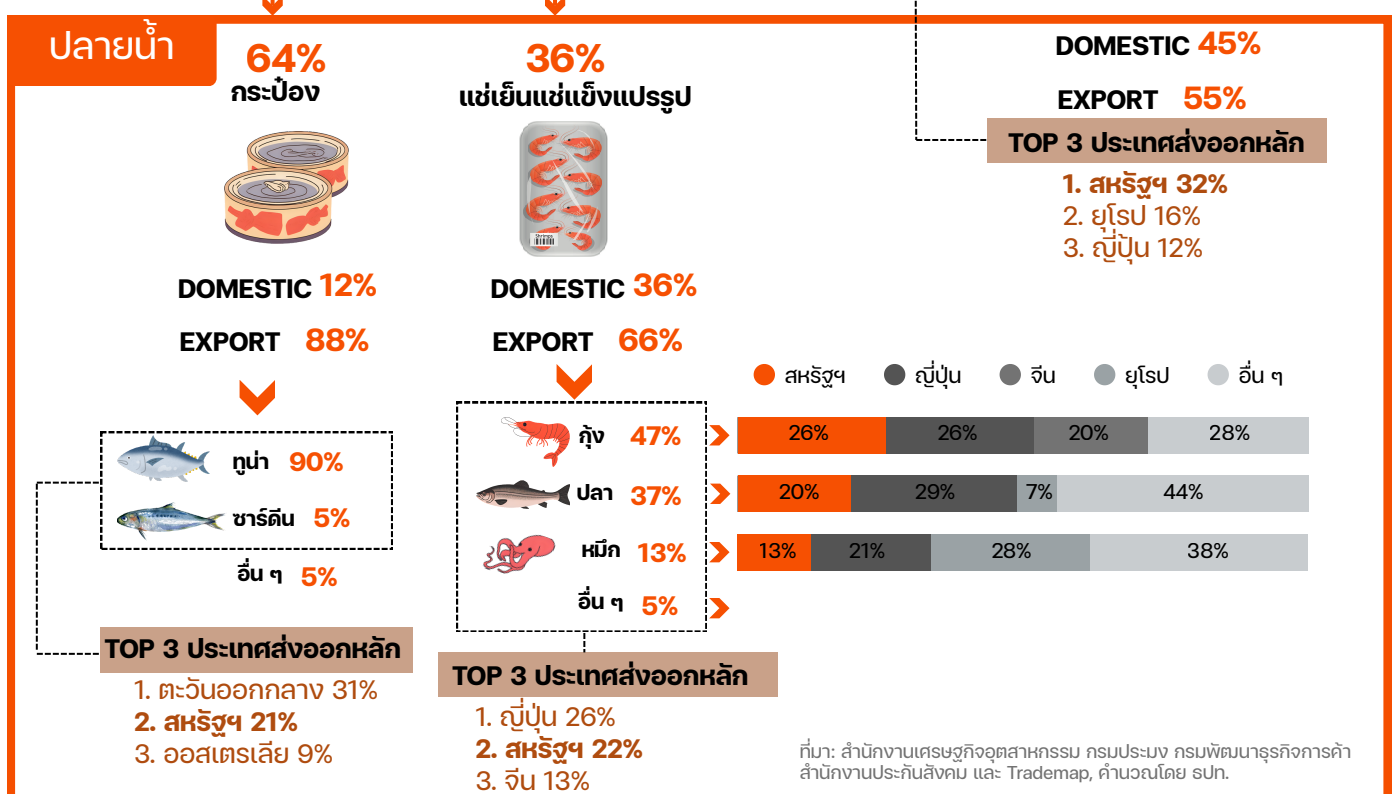
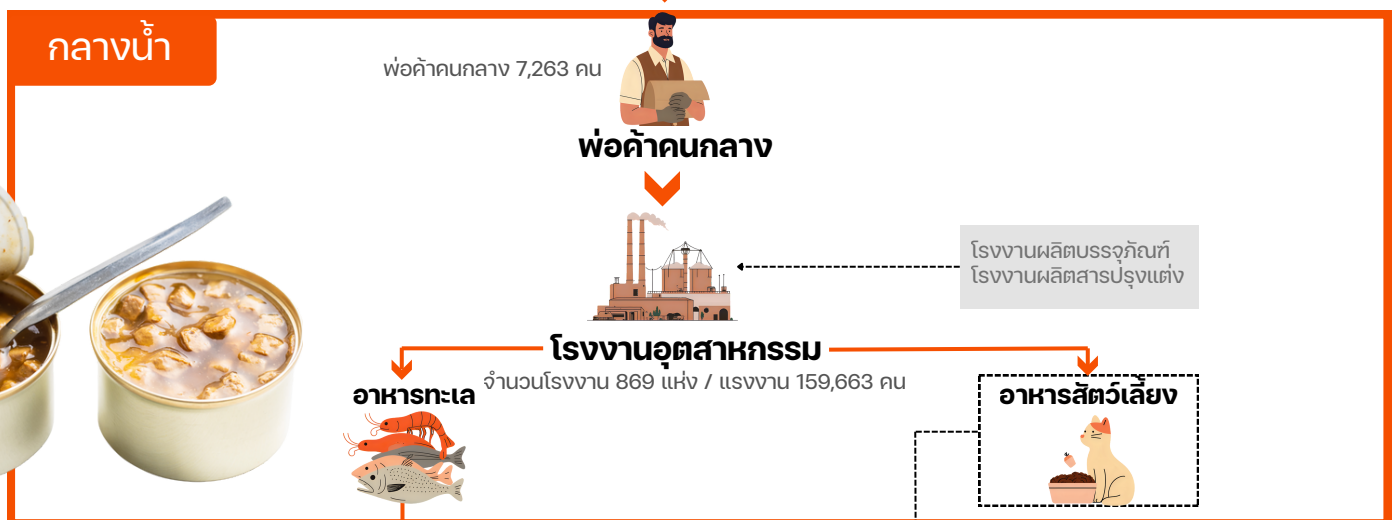
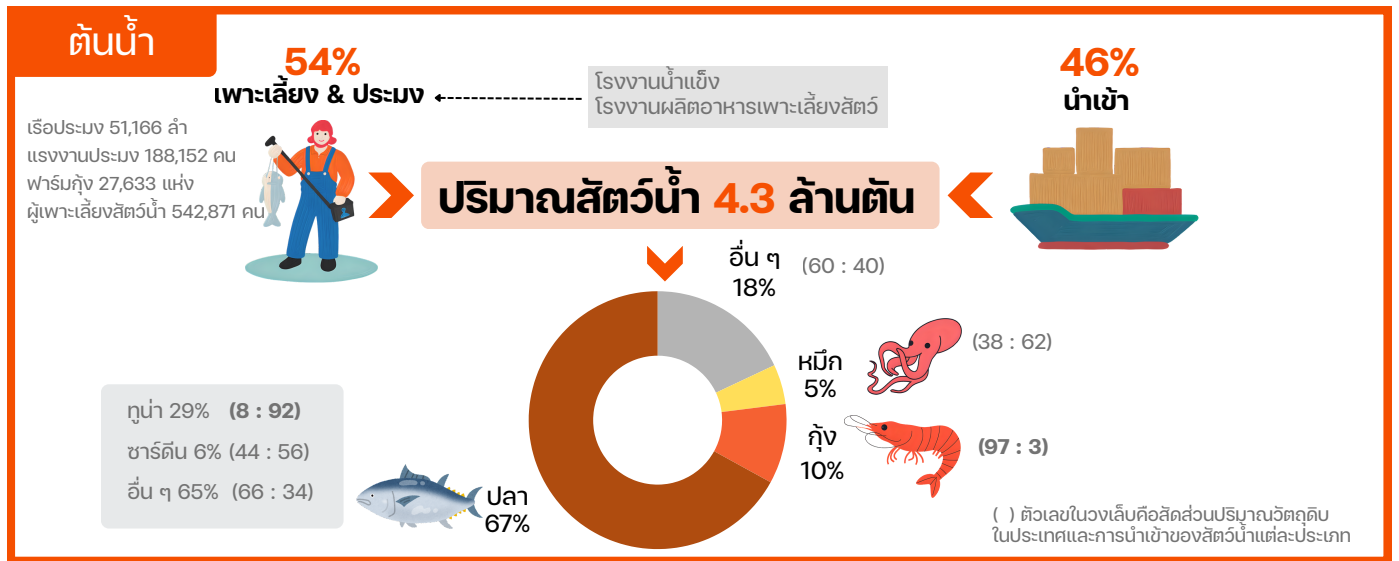
พึ่งพาการส่งออกสูง อุตสาหกรรมอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยงของไทยพึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก คิดเป็นราว 75% โดยปี 2567 มีมูลค่าส่งออกรวม 7,887 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สหรัฐฯ เป็นตลาดหลัก สหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกหลัก โดยมีมูลค่ารวมเกือบ 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 25% ของการส่งออกสินค้าหมวดนี้ทั้งหมด โดยผลิตภัณฑ์ส่งออกหลัก ได้แก่ กุ้ง ปลา และกุ้งน้ำกระป๋อง สำหรับตลาดอื่นที่ไทยส่งออกรองลงมา คือ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป จีน

ห่วงโซ่อุปทานเชื่อมโยงกับแรงงานจำนวนมาก อุตสาหกรรมอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยงมีโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานที่ครอบคลุมทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และเป็นแหล่งจ้างงานสำคัญ โดยมีโรงงานผลิตและแปรรูป (กลางน้ำ) รวมประมาณ 869 แห่ง ซึ่งจ้างงานมากกว่า 159,663 คน โดยโรงงานเหล่านี้จัดหาวัตถุดิบในประเทศมากกว่า 50% โดยเฉพาะกลุ่มสินค้ากุ้ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับแรงงานในภาคประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอีกกว่า 731,023 คน กระจายอยู่ในระบบการผลิตสำคัญ อาทิ เรือประมง ฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ้ง อีกทั้ง ยังมีโรงงานอื่นที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทาน อาทิ โรงน้ำแข็ง โรงงานผลิตอาหารสำหรับเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โรงงานผลิตบรรจุภัณฑ์ โรงงานผลิตสารปรุงแต่งอาหาร เป็นต้น

หมายเหตุ อาหารสัตว์เลี้ยง ได้แก่ ของปรุงแต่งที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ (HS CODE 2309.10)

Supply Chain อุตสาหกรรมอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยง

หลัง 7 ส.ค. 68 สินค้าส่งออกของไทยไปสหรัฐฯ จะโดนเรียกเก็บภาษีตอบโต้ (Reciprocal Tariff) ที่ 19% รวมถึงสินค้าอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยง ซึ่งหากเทียบกับคู่แข่งในแต่ละผลิตภัณฑ์ พบว่า ไทยจะยังมีความสามารถในการแข่งขันในสินค้าอาหารทะเลกระป๋องและอาหารสัตว์เลี้ยง เนื่องจากได้เปรียบด้านขนาดการผลิต (Economies of Scale) และมี Supply Chain ในการผลิตที่ครบวงจร อย่างไรก็ตาม สำหรับอาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็ง คาดว่าจะถูกกระทบมากกว่า เนื่องจากไทยมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าคู่แข่ง (ตาราง 1) ทำให้แบกรับภาระภาษีได้จำกัด

ตาราง 1 เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตหลักของสินค้าอาหารทะเลแช่แข็ง ไทย VS คู่แข่ง

	วัตถุดิบกุ้งขาว (70 ตัว/กก.) (US\$/กก.)	ค่าแรงขั้นต่ำ (US\$/เดือน)	ค่าไฟฟ้า (US\$/KWH)	
ไทย	3.8	320	0.13	สัดส่วนต้นทุนการผลิต ไฟฟ้าและอื่น ๆ 20% ค่าแรง 10% วัตถุดิบ 70%
เอกวาดอร์	2.6	470	0.10	
อินเดีย	3.6	188	0.08	
อินโดนีเซีย	3.3	332	0.10	
เวียดนาม	4.5	189	0.08	

ที่มา กรมแรงงาน, World Population Review, กระทรวงแรงงาน, Ministry of Labour -Socialist Republic of Vietnam, Global People Strategist, ASEAN Briefing, Chief Labour Commissioner - India

หมายเหตุ แสดงข้อมูลปี 2567

ตาราง 2 เปรียบเทียบอัตราภาษีของ ไทย VS คู่แข่ง ในตลาดสหรัฐฯ

ประเทศ			อัตราภาษีก่อน 20 ม.ค. 68			อัตราภาษีตั้งแต่ 27 ส.ค. 68	
			AD*	CVD**	TOTAL	RT	TOTAL
อาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็ง 	ชิลี ¹	17%	0	0	0%	10	10%
	แคนาดา ²	12%	0	0	0%	35	35%
	อินเดีย ³	11%	0	5.87	5.87%	25	55.9%***
	เอกวาดอร์	8%	0.48	4.41	4.89%	15	19.9%
	จีน	8%	0	0	0%	30	30%
	ไทย	1%	0	0	0%	19	19%
อาหารทะเลกระป๋อง 	ไทย ¹	41%			12.5%	19	31.5%
	เอกวาดอร์ ²	19%			12.5%	15	27.5%
	เวียดนาม ³	12%			12.5%	20	32.5%
อาหารสัตว์เลี้ยง 	ไทย ¹	38%			0%	19	19%
	แคนาดา ²	11%			0%	35	35%
	จีน ³	6%			0%	30	30%

- ถูกเก็บ AD และ CVD ในสินค้ากุ้งแช่แข็งเท่านั้น
- ไม่พบ NTBS เพิ่มเติมจากเดิม
เวียดนามมี 1 บริษัทที่ถูกคิด CVD สูงถึง 221.82%

หมายเหตุ *AD (Anti-Dumping) คือ ภาษีที่สหรัฐฯ เรียกเก็บจากสินค้านำเข้าที่มีราคาขายต่ำกว่าราคาตลาดปกติ (หรือราคาทุน) เพื่อป้องกันไม่ให้สินค้าที่นำเข้าจากประเทศอื่นมีราคาถูกเกินไปจนกระทบผู้ผลิตในประเทศ
**CVD (Countervailing Duty) คือ ภาษีที่สหรัฐฯ เรียกเก็บจากสินค้านำเข้าที่ได้รับเงินสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากรัฐบาลประเทศผู้ส่งออก เพื่อป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมจากการได้รับอุดหนุน ทั้งนี้ อัตราภาษีที่แสดงในตาราง คือ อัตราสูงสุดที่บริษัทในแต่ละประเทศได้รับ (อัตราภาษีอาจแตกต่างกันในแต่ละบริษัท)
***ตั้งแต่ 27 ส.ค. 68 อินเดียถูกสหรัฐฯ เรียกเก็บภาษีเพิ่มอีก 25% จากการที่อินเดียซื้อน้ำมันจากรัสเซีย ทำให้ผู้ส่งออกกุ้งอินเดียถูกคิดภาษีรวมทั้งหมดสูงสุดที่ 55.9%
ที่มา Trademap, The White House, the United States International Trade Administration, คำนวนโดย สปท.

ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยง

ระยะสั้น

การส่งออก H1/68 การส่งออกไปตลาดสหรัฐฯ เพิ่มขึ้น 18.7% จากระยะเดียวกันปีก่อน โดยเป็นการเร่งขึ้นในทุกสินค้าทั้งอาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็งและแปรรูป อาหารทะเลกระป๋อง และอาหารสัตว์เลี้ยง สำหรับตลาดอื่นการส่งออกโดยรวมทรงตัวจากปีก่อน

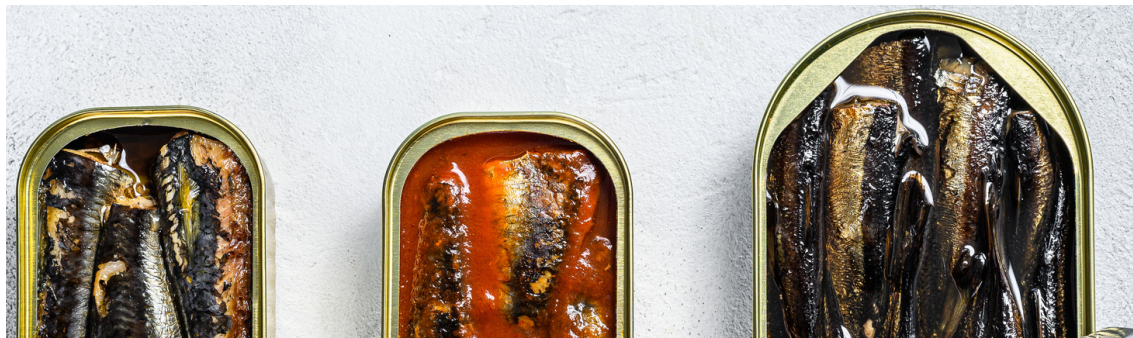
H2/68 การส่งออกโดยตรงไปตลาดสหรัฐฯ มีแนวโน้มชะลอลง จากผลกระทบของมาตรการ reciprocal tariff โดยเริ่มเห็นคำสั่งซื้อที่ชะลอตัวตั้งแต่เดือน มิ.ย. 68 จากการส่งออกอาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็งที่เป็นสินค้าแปรรูปขึ้นพื้นฐาน อาทิ กุ้งต้ม กุ้งดิบแช่เยือกแข็ง เนื่องจากไทยมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าคู่แข่งอยู่แล้ว จึงแบกรับภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นได้จำกัด ทำให้มีอำนาจต่อรองต่ำกว่าคู่แข่ง สำหรับอาหารทะเลแปรรูปขึ้นสูงกว่า เช่น อาหาร ready-to-eat รวมถึงอาหารสัตว์เลี้ยง คาดว่าการส่งออกจะชะลอลงบ้างแต่ยังมีความต้องการจากคู่ค้าเนื่องจากคู่แข่งยังไม่สามารถปรับตัวมาผลิตสินค้าเหล่านี้ได้ในเวลาอันสั้น อย่างไรก็ตาม การส่งออกไปตลาดหลักอื่นมีแนวโน้มชะลอลงเช่นกันตามภาวะเศรษฐกิจโลก

ทั้งปี 68 คาดว่ามูลค่าการส่งออกอาหารทะเลของไทยมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยจากปีก่อน จากการส่งออกอาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็งและแปรรูปที่คาดว่าจะหดตัว ขณะที่อาหารทะเลกระป๋องยังขยายตัวได้เล็กน้อย **สำหรับการส่งออกอาหารสัตว์เลี้ยง ปี 68** แม้ยังคงขยายตัวดีแต่มีแนวโน้มชะลอลงจากปีก่อน

แรงงาน คาดว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่ลดการจ้างงาน แต่เริ่มลด OT ลง ตามการส่งออกที่มีแนวโน้มลดลง ซึ่งจะช่วยให้รายได้แรงงานปี 68 ลดลงเล็กน้อย

ระยะยาว

ความสามารถในการแข่งขัน

ภาระภาษีลดก่อนความสามารถแข่งขันในตลาดสหรัฐฯ แต่สินค้าไทยจะยังคงแข่งขันได้ เนื่องจากปัจจุบันยังเป็นที่ยอมรับด้านคุณภาพ ทั้งนี้ ยังจำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นสินค้าพรีเมียมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ คาดว่าผู้นำเข้าจะส่งผ่านต้นทุนภาษีไปยังผู้บริโภคสหรัฐฯ ทำให้ราคาสินค้าในสหรัฐฯ สูงขึ้น ส่งผลให้คำสั่งซื้อโดยรวมมีแนวโน้มชะลอลง

การแข่งขันนอกตลาดสหรัฐฯรุนแรงขึ้น อาทิ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และตะวันออกกลาง เนื่องจากผู้ส่งออกไทยและ คู่แข่งต่างพยายามหาตลาดทดแทนสหรัฐฯ ซึ่งจะนำไปสู่การแข่งขันด้านราคาที่สูงขึ้นและกำไรต่อหน่วยที่ลดลง

รายได้เกษตรกร รายได้เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งมีแนวโน้มลดลง ตามราคารับซื้อวัตถุดิบของผู้ส่งออกที่มีแนวโน้มลดลง จากความต้องการคู่ค้าที่ชะลอตามภาวะเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ตาม คาดว่าจะไม่ต่ำกว่าต้นทุนของเกษตรกรเนื่องจากผู้ส่งออกยังจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบในประเทศเป็นหลัก หากราคาต่ำกว่าต้นทุนจะทำให้ผู้ส่งออกประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนเลิกกิจการ

การปรับตัวของผู้ประกอบการและเกษตรกร

จากเสียงสะท้อนของผู้ประกอบการในภาคธุรกิจอาหารทะเลและอาหารสัตว์เลี้ยง ท่ามกลางความท้าทายทางเศรษฐกิจและผลกระทบจากมาตรการ Reciprocal Tariff ของสหรัฐฯ การปรับตัวเป็นกลไกสำคัญเพื่อความอยู่รอดและการเติบโตอย่างยั่งยืนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ระยะสั้น

ลดต้นทุนการผลิต อาทิ ไม่รับคนงานเพิ่ม ลด OT โยกแรงงานจากธุรกิจอาหารทะเลแช่เย็นไปยังธุรกิจอาหารสัตว์เลี้ยงที่มีแนวโน้มเติบโตสูงกว่า และปรับแผนการผลิตไปช่วงเวลา Off Peak ซึ่งมีค่า FT ต่ำ เพื่อลดค่าไฟ

ปรับกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ ลดการขายสินค้าที่มีกำไรต่ำ และปรับลดราคาขายสินค้าที่มีกำไรสุทธิสูงลงประมาณ 15% โดยปรับสูตรให้ใช้วัตถุดิบราคาถูก เช่น ลดขนาดปลาและความเข้มข้นของซอส เพื่อให้ราคาขายต่ำลง ตอบสนองกับกำลังซื้อที่ลดลง

เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์นำลดการลงลูกพันธุ์ เพื่อเพิ่มอัตรารอดและลดความเสี่ยงหากราคาตกต่ำ

ระยะกลางถึงยาว

เพิ่มสัดส่วนการผลิตสินค้าที่มีศักยภาพ โดยธุรกิจอาหารทะเลกระป๋องมีแผนจะปรับไปผลิตอาหารสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้ ในระยะยาวมีแผนปรับสายการผลิตที่มีอยู่เดิมไปผลิตสินค้าใหม่ที่สามารถทำกำไรได้มากขึ้น เช่น ขนมอบเคี้ยว

ขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยธุรกิจอาหารทะเลแช่เย็นแช่แข็งเริ่มเจาะตลาดในประเทศมากขึ้น ผ่านช่องทาง Modern Trade และ ตลาดสดในท้องถิ่น ส่วนอาหารทะเลแปรรูปเร่งขยายตลาดไปยังประเทศอื่น อาทิ สหภาพยุโรป ตะวันออกกลาง ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน และอาเซียน

พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ตรงความต้องการตลาด ธุรกิจอาหารทะเลแปรรูปมีแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น เกี้ยวรสชาติใหม่ เพื่อเจาะตลาดจีน ด้านธุรกิจอาหารสัตว์เลี้ยงพัฒนาอาหารสำหรับสัตว์ที่มีปัญหาสุขภาพ เจาะตลาดพรีเมียมในสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ตะวันออกกลาง และออสเตรเลีย พร้อมรักษาคุณภาพเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันด้านราคา

ชะลอการลงทุนขนาดใหญ่ ธุรกิจส่วนใหญ่เลื่อนการลงทุนและขยายกำลังการผลิตในปี 69-70 ไปก่อน แต่ธุรกิจรวมถึงเกษตรกรยังคงมีแผนลงทุนปรับกระบวนการผลิตที่ใช้เม็ดเงินไม่มาก เพื่อลดต้นทุนการผลิต อาทิ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์นำลงทุนติดตั้ง Solar Cell ลงทุนเปลี่ยนเครื่องจักรและ automation เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดการใช้คน ซึ่งอาจจะกระทบรายได้แรงงานในระยะยาว

แม้ผู้ประกอบการจะมีการปรับตัวทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อรับมือกับความท้าทายด้านเศรษฐกิจและการแข่งขันในตลาดโลก แต่การสนับสนุนจากภาครัฐยังมีความจำเป็น เพื่อให้การปรับตัวของธุรกิจทั้ง Supply Chain มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งการสนับสนุนการเปิดตลาดอื่น อาทิ อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาดใหม่ เช่น ตะวันออกกลาง ตุรกี เร่งเจรจาข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) เช่น ไทย-สหภาพยุโรป สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่ม อาทิ ให้สิทธิประโยชน์ที่จูงใจมากขึ้นในการนำเข้าเครื่องจักรใหม่ และสนับสนุนให้ผู้ผลิตในประเทศได้รับการรับรองมาตรฐานที่ผู้นำเข้าในต่างประเทศต้องการ เช่น มาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน (Aquaculture Stewardship Council: ASC) รวมถึงสนับสนุนการปรับตัวเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสำหรับเกษตรกร อาทิ ติดตั้ง Solar Cell ติดตั้งระบบวัดคุณภาพน้ำ ใช้ IoT สำหรับจัดการฟาร์ม